

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחודש	יום מוה"ר	ליקוטי הלקו"ת	ליקוטי הלכות	מסנה ברו"ח	עלים לתרופה	שולחן ערוך
שבת	ט"ו	צב:	קסד	חורה	רמח-רמז	ג, ד	
א	ט"ז	צג:	קסה	כד:	רמח-רמז	ה, ו	
ב	י"ז	צג:	קסו	כה:	רמח-רמז	ז, ח	
ג	י"ח	צד:	קסז	כה:	רמח-רמז	ט, י	
ד	י"ט	צד:	קסה	כו:	רמח-רמז	יא, יב	
ה	כ'	צה:	קסט	כו:	רמח-רמז	יג, יד	
ו	כ"א	צה:	קע	חורה	רמח-רמז	טו, טז	

בקר בני אהרן

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

316 | פרשת אמור | ט"ז אייר תשפ"ג

דבר המערכת

"השתטחות על קברי צדיקים אמתיים הוא דבר גדול מאד, ומועיל מאד לעבודת השי"ת לזכות לצאת מהרע שלו ולשוב להשי"ת. כי יש בני אדם שנפלו כל כך בעוונותיהם עד שנאחו בהם הרע כל כך, עד שאי אפשר להם בשום אופן לשוב להשי"ת, רק ע"י שבאין על קברי הצדיקים האמתיים, ואז נכללין בנשמת הצדיק שמת שהוא עוסק תמיד לברר בירורים, והוא בכוח הגדול שגדול במיתתו יותר מבחייו הוא יכול לברר אפילו הנשמות שנפלו מאד מאד. אבל אעפ"כ הבעל בחירה אי אפשר לבררו בעל כרחו, כי אם כשכא על הקבר במקום גניזתו הקדושה ומעורר עצמו בתשובה, שאז יש כח להצדיק לבררו בכוחו הגדול ולהוציאו ממקום שנפל לשם ולתקנו, אע"פ שלא היה אפשר לו להתקן בשום אופן" (ליקוטי הלכות, נויקין ג, ח).

בל"ג בעומר נפתחים שערי חסד ורחמים מופלאים. רבי שמעון שכל עסקו היה לתקן את העולם, עומד גם שם ומשמש להמתיק ולהאיר ולרחם על ישראל. מקום מנוחתו הנו גם כן כח מופלא ונשגב מאד להוציא בני אדם נפולים מאד מהרע שלהם, ולהחזירם בתשובה.

אבל התנאי היחיד הוא לבוא לשם 'לעורר עצמו בתשובה'; לפחות לרצות לצאת מהרע. אף שעדיין לא מרגישים את עומק כאב הנפילות, אבל לפחות לרצות, לעמוד ולצפות לישועה. כולנו רוצים באמת אבל היא שומרת - אחר כל שנות הגלות הכללית והפרטית - מאפילים על הרצון החי לחזור בתשובה שלמה, זה נראה חלילה כלאחר יאוש. ועל כך בדיוק מעוררים את השמחה הגדולה ביום זה, לעורר את הלבבות שיש צדיק שזכה בעולם שהבטיח גם עלינו 'כי לא תשכח מפי זרעו', הוא לקח אחריות, וכיון שכן, יש תקוה לאחרינתו. השמחה הזאת מעוררת להתחזק להתחדש להתחיל לרצות מחדש לשוב בתשובה.

נמלא כל אסמי לבנו ביום הזה באמונה ותקוה, ומכאן זה ברצונות והשתוקקות לתשובה שלימה, שתביא בכנפיה את הגאולה השלימה בקרוב.

העורכים

שְׁלוֹם רַב עַל מְשֻׁכָּנוֹ

עצמו: כל אחד מצייר לעצמו את ציור הצלחתו, אם וכאשר ילך לו כרצונו. אך השי"ת מזמין צמצומים וניגודים שגורמים לו לאדם לעצור, הוא חש שמרחקים אותו, נוטלים ממנו את חיותו, מעמידים אותו בנסיגות קשים ומרים, נפילות, טרדות, בלבולים ועוד. והוא תוהה ותמה מה רוצים ממנו. מיום ליום לבו מתמלא כעס ורוגז על שהחושך מעובה כל כך, וכמוכן הרצונות והכיסופים גם הם מתמעטים והלכים, מתוך הרגשה שהשליכוהו לגמרי ואין חפצים בו ובעבודתו.

וכאן באה ההארה הפלאה אותה המשיך רבי שמעון: ישנו 'שכל עליון' בו נכללים כל הצמצומים ושם מתגלה החסד, שאדרבה, דווקא הצמצומים הללו הם לטובתך, דווקא הניגודים הללו יוצרים את מציאות הצלחתך. אם רק תאזר באמונת חכמים ותבין שעל אף שלפי שכלך נדמה שעוצרים אותך בדרכך אבל יש מי שמבין ומשיג בשכל מקיף ורחב עד בלי די שדווקא כל אלו הם שורש הצלחת שליחותך הנצחית. כי אז תמשיך מלמעלה הארה זו, והיא תיצור בלבך אהבה ורצון, שמחה ורננה, מרוחק תבין שקל מעבר וזעזוע הינם חלק מהשלמת נפשך לנצח נצחים. (ראה בהרחבה בליקוטי הלכות, פיקדון ה, לב).

בשמחתנו ביום קדוש ונשגב זה, ובפרט בבואו על מקום ציונו הק' ששם יכול גם הרחוק ביותר לזכות התיקון נפלא - וכפי שכותב רבי נתן (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, צו) "שעושין הילולא של רבי שמעון בן יוחאי ששמחים על שבאים על קברו, כי עתה עיקר התיקון על ידי קברי צדיקים שאנו זוכים לתקן הצמצומים על ידי שבאים על קבריהם הקדושים, כי כבר עשו פעולות נוראות כאלו מאז ועד עתה, שיכולים לבוא על קברם אפילו הגרוע שבגרועים, הרשע שברשעים, ולהתתקן על ידי זה" - נעורר גם את לבנו לבקש להיכלל ב'שכל עליון' זה, אותו המשיך וממשיך רבי שמעון ביום זה ביתר שאת: שנראה כל אחד מעלת חברינו ונאבה זה את זה באהבה נאמנה. ועל אף שכל אחד יאחז דרכו ומדתו ושליחותו המיוחדת, נוכל גם לאהוב זה את זה באמת, שעל ידי זה יוכל הצדיק להמתיק מעלינו כל הדינים והגבורות. וכמו כן, להאמין באהבה הגנוזה בכל המאורעות וההסתרות העוברים עלינו בכלל ובפרט, ושלא נתאחז אז חלילה בכעס וקוצר רוח, אלא נימשך בעבותות האהבה ונתעצם על ידיהם ברצונות וכיסופים ביתר שאת.

בימים קדושים אלו נמשיך עלינו אור השלום, שכן: "עיקר התיקון שאנו עוסקים בימי הספירה הוא לעשות שלום. כי עיקר קבלת התורה הוא על ידי השלום, ועיקר בחינת השלום זוכים בל"ג בעומר, ועיקר הילולא הוא שאז נסתלק רשב"י, ועל ידי זה זכה להמשיך שלום ולתקן הפגם של תלמידי רבי עקיבא, כי בשעת הסתלקות הצדיק נתרבה השלום מאד בבחינת יבוא שלום ינוחו על משכבותם" (ליקוטי הלכות, בית הכנסת ד, ט).

השלום האמיתי דקדושה הוא כלי המחזיק ברכה להמתיק כל הדינים והגבורות הקשות, ולהמשיך עלינו את כל הישועות בכלליות ובפרטיות ברוחניות ובגשמיות.

מה עושים?! כאלה צרות נוראות, אברכים צעירים בחורים ילדים נשים וטף חולים במחלות איומות ה' ישמרנו, אסונות רוחניים במשפחות הכי טובות, גזירות וצרות הכלל, איך עוצרים את הדינים והגבורות הקשות!?

רבינו הקדוש מגלה (ליקוטי מוה"ר, סא) שהמתקת כל הדינים והגבורות, כלומר, ביטול כל הגזירות והצרות הרוחניות והגשמיות בכלליות ובפרטיות והסרת כל המסכים המבדילים בנינו לבין קוננו שנובעים מקטרוגי מדת הדין, נעשה ע"י גילוי השכל והחכמה העליונה. כל יניקתם של הדינים הם מהעלמת החכמה העליונה, אך כאשר מתגלית האמת הפנימית והחכמה העליונה שבכל הנהגה ובכל צמצום ודין ששורשם רחמים עליונים וגמורים, אזי נמתקים הדינים והגבורות.

אחד מהגורמים להתגברות מדת הדין הוא, כאשר בני ישראל בכלל ואנשי הצדיק בפרט נפדים זה מזה וחולקים זה על זה. לכל אחד ישנו צמצום מיוחד ונתיב מיוחד שנבחר לו מן השמים בו עליו לצעוד בימי חייו ובדרך זה לתקן את שליחותו המיוחדת. צמצום זה יכול לגרום להתעוררות מדת הגבורה, ללחום בזולת, לחלוק עליו, ולדונו לכף חובה, ובכך מתעוררת חלילה מדת הגבורה בעולם. אך כאשר כל החברים מתבטלים לשכלו הכולל של הצדיק, שידע והשיג מדעת בוראו מהי שליחותו המיוחדת של כל אחד, ועד כמה אין הם סותרים זה לזה אלא אדרבה כל אחד מועיל לחברו ומשלימו, וכל אחד בדרכו ומדתו המיוחדת והמנוגדת דוקא לזו של חברו - בכך מתעצמת האהבה והשמחה ביניהם, ואזי נמתקים הדינים והתורה מתגלה ביפיה ותפארתה.

בכך מבאר רבינו הקדוש (שם) את שליחותו של רבי שמעון בר יוחאי וגילוינו האחרון ביום הסתלקותו בו שמח ואמר: "ה' שמעתי שמעך יראתי, תמן יאות הוי למדחל [שם], אצל תלמידי רבי עקיבא היתה הנהגה ש'י ראה וגבורה' [כי חבוקק אמר נבואה זו על רבי עקיבא וחבריו שמתו על ידי שלא היה בהם אהבה כמשארז"ל (בימות ס"ב) כי הם היו בחינת גבורות וצמצומים, ולא נכללו יחד ולא נמתקו, ורבי שמעון וחבריו שהיו התיקון שלהם, על כן אמר 'אנו בחביבותא תליא', היינו בחינת האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל ידי זה ההמתקה והתיקון. 'חדי רבי שמעון', היינו בחינת השמחה, שנעשה על ידי הכללות והאהבה, בחינת אור צדיקים ישמח", ע"כ.

הסודות העליונים שרבי שמעון גילה, הביאו הארה לעולם מהשכל העליון והכולל, שם נכללים באהבה כל הצמצומים. כל הניגודים וכל ההפכים, אשר לפי ראות עיני השכל האנושי הרי הצד שכנגד חייב להיעקר ועומד לך בדרך, אך בהסתלקות 'השכל העליון' הרי יש מקום לצד השני, ואדרבה רק הוא משלים אותו. אחד נוטה לגבורה ואחד נוטה לחסד, השלישי למדה אחרת, דווקא כך מתגדל ומתקדש שם השם יתברך ונשלמת התגלות מלכותו ית' בעולם. והתגלות אהבה זו היא הכלי לקבלת התורה, כי 'אהבת לרעך כמוך' הוא הכלל גדול בתורה (עיי' ליקו"ה פקדון ה, ב).

הדברים אמורים גם בהתנגדויות וההפכים שבחי האדם

פניני אור

פְּשֵׁהָ רַבִּי מִיכַל ב"ר יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנ"ת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִשְׁתַּטַּח עַל קֶבֶר הַרְשֵׁב"י, וְהָיָה כִּידוּעַ הָיָה לִזְמַד הַרְבֵּה בְּסֵפֶר הַזֶּהר, וְגַם בְּהִיּוֹתוֹ בְּמִירוֹן לְמַד הַרְבֵּה בְּסֵפֶר הַזֶּהר. בְּאֶמְצַע לְמִוּד הַתְּלַהֵב מְאֹד, וְאָמַר בְּצָחוֹת לְשׁוֹנוֹ: "כִּשְׁשׁוֹתִים מְעַד" מִן הַמְּקוֹר, הַשֵּׁעַם הוּא אַחַר לְגַמְרִי!" = "אֹ מְרִינִיקֶט מְעַד" בֵּינִים צַאפִּין, הָאֵט דָּאֵס אֲנִידַעַר טַעֵם!".
(שיח שרפי קודש)

הטהרה תלויה בימים!

ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים
כדי שתימשך הטהרה בשלימות, חייבת
לשקוע השמש ולבוא יום חדש!

כל יום נמשכת מלמעלה קדושה חדשה,
כיסופים חדשים - ובכוחם אפשר לבוא
לטהרה אמיתית.

וכלשון מוהרנ"ת:

"אחר שהתחיל להיטהר על ידי המקוה
הקדושה, עדיין לא נגמר טהרתו בשלימות
וצריכין להמתין עד שיעריב שמשן של זה
היום ויתחיל יום שלאחריו, כמו שכתוב
'ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים',
להורות שהמשכת הטהרה והקדושה
תלויה בימים, שכל מה שבא ונתחדש
יום אחר, ניתוסף ונתחדש קדושה יתירה
מלמעלה.

כי רק בשביל זה השם יתברך מקיים
עולמות מששת ימי בראשית עד הסוף,
ובכל עת הוא בורא יום וליילה, כי כל יום
ויום של כל ימי העולם הוא בריאה חדשה
ממש, כי יום הזה עדיין לא היה מעולם.
וצריך כל אחד לשום לב לזה ולהודות
לשמו יתברך בכל לב על זה בכל יום
ויום, ולומר 'בטובו מחדש בכל יום תמיד
מעשה בראשית' בלב שלם בכל יום. ועיקר
התחדשות בכל יום ויום הוא רק בשביל
להמשיך ולהאיר מקדושתו העליונה
עלינו מחדש, לעורר אותנו להתחדש בכל
יום ויום ברצונות חדשים וחזקים להשם
יתברך.

ועל כן הטמא שטבל והתחיל להיטהר, אינו
רשאי לאכול בתרומה עד שיעריב שמשו
ויבוא היום שלאחריו, כי כפי טומאתו, אף
על פי שהתחיל להיטהר וטבל במקוה, אף
על פי כן אינו יוצא מידי טומאתו בשלימות
עד שימתין על התחלת היום שלאחריו,
שיהיה נמשך יום חדש, קדושה חדשה,
רצונות קדושים חדשים, ואז דייקא יטהר
לאכול מן הקדשים!" (ליקוטי הלכות, ברכת
השחר ה, מא).

טהרת ימי הספירה!

ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים
ענין זה, שכדי לזכות לטהרה בשלימות,
צריכים להמתין ליום חדש, כי הטהרה
תלויה בימים - מקושר גם לטהרה שאנו
מטריים בעצמנו בימים אלו, ימי הספירה.

שאנו צריכים לספור ולהמתין לזמן
טהרתנו, ובמשך אותה המתנה ארוכה,
עלינו להתחזק בכל עוז ותעצומות
ברצונות וכיסופים.

וכדבריו הנפלאים של מוהרנ"ת:

"זה סוד הספירה שצריכין ישראל לספור
שבע שבתות להיטהר מטומאתו, כי אי
אפשר להיטהר בשלימות עד שיזכו לקבלת
התורה כי אם על ידי שממתינים וסופרים
שבע שבתות. והעיקר להתחזק בכל אלו
הימים שאינו זוכה עדיין לשלימות טהרתו,
שהוא בחינת קבלת התורה, להתחזק בהם
בכל יום ויום ברצונות חזקים חדשים. ויהיה
חזק בזה מאד מאד בכל מה שיעבור עליו,
עד שיזכה ליום ישועתו, שהוא בחינת
טהרתו לגמרי שיוכל לאכול מן הקדשים,
והבן היטב" (שם).

שאלה:

רציתי לבקש אם תוכלו לדבר כמה דיבורים על מידת 'הצנע לכת',
שכמעט אין מדברים ממנה בדורנו, וכמעט נשתכח מאתנו שיש
'ענין' כזה...

תשובה:

ייש"כ לקורא הנכבד אשר עורר את הצורך לדבר על ענין נשכח זה,
ואכן בס"ד נכתוב כמה דברים קצרים בענין זה, ועוד חזון למועד אי"ה
להאריך בזה. וזה החלי בס"ד:

אמר הנביא מיכה (י, n): "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם
עשות משפט, ואהבת חסד, והצנע לכת עם אלקיך". "שעיקר התקרבות
להשם יתברך הוא בבחינת הצנע לכת" (ליקוטי הלכות, ראש השנה ד, ז).

"רצה לומר: שמכל פעולותיו הטובות לא ידע אלא הקב"ה בעצמו, שלא
תהיה לו תשוקה בחמדת היצר שפירסם שמו מפעולותיו הטובות,
ושלא יחפוץ שיחזיקו לו טובה עבור מעשיו הטובים, אלא והצנע לכת,
ר"ל שלא ידע מזה רק הקב"ה, שיעשה הדברים בצניעה ושלא יכסוף
שיתגלו מעשיו ברבים" (זכור למרים, לבעל החפץ חיים, פרק טו).

"כי זה יורה על כניעתך, שלא תחמוד כבוד על מעשיך הנכבדים, אף
כי על המעלות אשר לא יחפוץ בהן היוצר את יצוריו, כי אין להתהלל
בהן, כמו העושר והגבורה ומיני החכמות, זולתן השכל וידוע את השם
יתברך" (שערי תשובה, שער הראשון, אות כה).

ואפילו הדברים שדרכם לעשותם בפרהסיא, ראוי להצניעם ולמעט
בהם הפרסום. וכדברי הגמרא: "והצנע לכת עם אלקיך, זו הוצאת
המת והכנסת כלה לחופה. והלא דברים קל וחומר, ומה דברים שדרכן
לעשותן בפרהסיא אמרה תורה הצנע לכת, דברים שדרכן לעשותן
בצניעה על אחת כמה וכמה" (סוכה דף מט ע"ב).

"כי גם הדברים שדרכן שלא לעשות אלא בפרסום, כגון הדברים שנהגו
לעשותן בשמחת החתנים, אין ראוי להרבות פרסומם, אבל ראוי למעט
הפרסום כפי היכולת ... כי אפילו בדברים שאין דרכן לעשות בצניעה
אמרה תורה, והצנע לכת" (דרשות הר"ן, הדרוש השישי).

ועל אחת כמה וכמה דברים שדרכן לעשותן בצניעה, "כגון צדקה
הניתנת לעני בסתר, שאין צריך להודיע לשום אדם ... והיינו דאמר
רבי אלעזר דכל מילי בעי צניעותא, והוא הדין לדברי תורה" (רש"י, שם
בסוכה). וגם אם זוכה האדם לעסוק בדברי תורה, לא יחפוץ בפרסומו
ופרסום ידיעתו ובקיאיותו.

ההיפך ממש ממה שנהגו בדורנו, אשר "בעונותינו הרבים אצלינו
הגסות רוח, אם אדם לומד תורה במקצת, תיכף רמות רוח נקט ליה,
ושואף רוח כאילו הוא יחיד בעולם, ועל ידי כך הבריות קצים בבעלי
תורה, וזה גורם ביטול של תורה. מה יתגאה בימינו בעל תורה, הלא
ממש נסתמו מעיינות חכמה ואין יודע עד מה" (יערות דבש, חלק שני, דרוש ט).

וצאי לך בעקבי הצאן, אבותינו ורבותינו הקדושים, שכל הנהגתם היה
בהצנע לכת גדול מאד. והצניעו את עצמם במעשיהם הטובים, ולא

הצניע לכת עם אלקיך!

חפצו כלל בפרסומם. כי "הצדיק חפץ תמיד להיות הצנע לכת" (שיחות
שאחר הסיפורי מעשיות).

ומי לנו גדול מרבינו הקדוש, אשר עבד את ה' מילדותו ממש, "וכל
עבודתו היה בהצנע גדול מאד מאד, עד שלא ידע שום אדם ממנו כלל, כי
היה סתום וגנוז מאד. וכל עבודתו היה בסתר ובהצנע גדול" (שבחי הר"ן, ה).

ולא רק שהיה מוצנע ונסתר, אלא אף היה משתדל שיחשבו עליו
שאינו עובד את ה' כלל, "ותיכף כשיצא לחוץ היה עושה בכונה כל מיני
מעשה נערו, כל מיני שחוק וקפיצות ושאר עניינים כאלו שקורין
'פאר שייטקייט', עד שלא היה יכול לבוא על דעת שום אדם שהוא
רוצה בעבודת השם" (שם, ג). [אף כי אין להסיק מזה מסקנה למעשה
לנהוג כן, כי לאו כל אחד ראוי לזה, אבל תורה היא וללמוד אנו צריכים
עד היכן הדברים מגיעים].

"כל כך היה מוצנע בעבודתו מבני אדם, עד שפעם אחת הלך למקוה
בבוקר בחורף, ובא מהטבילה והפיאות היו לחות מהמים. ותמרהו עליו
העולם, שבחורף יהיה האדם חופף ראשו, כי לא עלה על דעתם שהיה
במקוה, רק סברו שחפף ראשו. ותמרהו עליו, על שחפף ראשו בקרירות
כזה. והיו מחזיקים זאת למעשה נערו שלו, כי היה מוצנע מאד מאד
בעבודתו. גם כל התעניתים הרבים מאד שהתענה, לא היה יודע מהם
שום אדם בעולם, אפילו אביו ואמו וקרוביו. רק אשתו לבד היתה
יודעת מזה, והיה משיביעה שלא תגלה לשום אדם. והיה עושה כמה
וכמה תחבולות להעלים ולהסתיר כל התעניתים שהתענה, באופן
שלא ידע מהם איש" (שם, ט).

וגם את נסיעותיו לקברי צדיקים הסתיר, כמסופר: "רבינו זצוק"ל היה
בקטנותו הצנע לכת מאד, והיה נוהג ליתן לבעל-העגלה של חותנו
איזה סכום, כדי שישטע עמו בבוקר קודם אור היום אפילו בחורף
להשתטח על קבר הצדיק רבי ישעיה מיאנוב זצ"ל, והיה חוזר חזרה
עוד קודם אור היום, עד שלא ידע מזה חותנו מאומה. פעם אחת, ראה
חותנו שהסוסים מזיעים, והבין שהלא דבר הוא, עד ששאל למשרתו
והוכרח להגיד לו האמת" (אבניה ברזל).

וידוע הסיפור (מובא בספר 'אבניה ברזל' אות ט) על אותו צדיק שבחן את
רבינו בגמרא, ורבינו עשה את עצמו כעם-הארץ גמור, וקרא כטועה
הכלב והגדי שקפצו מארש"י, עד שסטר לו אותו צדיק על פניו. ואחר
כך, כשנסע אותו צדיק ביער מחוץ לעיר פגע ברבינו איך שעומד
ומתפלל בדביקות עצום ובבכיות נוראות, ונפל לרגלי רבינו שימחול
לו, ורבינו לא מחל לו אלא אם כן לא יגלה הדבר.

וכן היו כל אנשיו אחריו מדור דור, שכולם ברחו מפרסום, והסתירו
והצניעו עצמם. וכאשר מסופר לדוגמא, על רבי אברהם ב"ר נתמן:

"את חכמתו ופקחותו הגדול שהיה לראב"ן ז"ל, ניצל והשתמש בו
בעיקר עבור מידת 'הצנע לכת' ולהיותו מוסתר ונעלם, שהיה בורח
ומעלים עצמו מעיני הבריות בפקחות עצומה" (שיש"ק ה, קפז). ורבו
הסיפורים על כל אנש"י, שכולם הלכו בדרך זה של 'הצנע לכת'.

ומהם נלמד גם אנו, שלא להתפתות מהיצר הרע שמסית אותנו
לפרסם את מעשינו הטובים ומדריגותינו. רק נשבר גאוותנו, ונתנהג
בהצנע לכת עם אלקינו, אמן.

פנינים מאירים והודושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים וז"ע
מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכטנער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ימי העומר

ל"ג בעומר יום תשובה

יום ל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י, כי מת אז
והיה למעלה הילולא, הנערה באה אל המלך,
וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו יום
ההוא לשוב בתשובה, כי זכות רשב"י מסייע
להבא לטהר. (הגאון רבי יהונתן אייבשיץ יערות דבש
חלק ב)

האדם נכנע קצת, ישמע ויתנהג על פי מידות
הללו שנשנו בזו המסכתא בימים הללו יותר
מכל ימות השנה, והלואי בהכנת הזמן יכנע
מעט מזעיר לבבו הערל. שהרי דוד המלך ע"ה
אף אם הכניעו לא הגיע למדרגת (תמימה ט, n)
ומצאת את לבבו נאמן לפניך. ואמר ז"ל (עייני
ירושלמי ברכות טז, ב) לבו לא נאמר אלא לבבו
להודיע כי אפילו יצרו הרע היה נאמן לפניו.

ימי הספירה מסוגלים להכניע הלב

בהיות הימים הללו (ימי הספירה) ימי דין כי באלו
הימים מתו תלמידי רבי עקיבא, מורה היות
זמן שמידת הדין מתוחה בעולם, ולכן כל אדם
ירא וחרד ויכנסו דברי המורים והתוכחות
הללו (של מסכת אבות) בלבבו. ואף גם זאת כי
האדם נכנע קצת באלו הימים שנוהג בהם
מנהג אבלות, שנהגו העולם שלא להסתפר
באלו הימים וגם שלא לישא אשה, ובהיות לב

עניית אמן וקדושה בל"ג בעומר במירון

במצוה פטור מן המצוה. וכן פסק בשו"ת **שבט הלי** (ח"ט סי' מג) שאם אחד נעמד בבית המדרש לומר ברכות השחר בקול רם זה מבלבל אותו מתפלתו או מלימודו אינו צריך לענות על ברכותו.

והיתר זה שייך בעניינו גם לגבי עניית אמן. היא שמיה רבא של קדיש ועניית קדושה. שכיון שנעמד במקום זה להתפלל או ללמוד ומקיים מצוות עשה של ולעבדו בכל לבכם ומצוות לימוד התורה אינו חייב לענות אם יפריע לו הענייה, דהוי דינו כטרוד בדבר מצוה שפטור ממצוה אחרת. ומה שמובא בפוסקים שצריכים להפסיק על עניית אמן באמצע פסוקי זמרה וברכות קריאת שמע הוא רק כששומע מאותה מנין שמתפלל בה שמשתתף עמהם להיות תפלתו בתפלת ציבור, שאסור לו לפרוש מן הציבור. אבל כששומע סתם קדושה או קדיש ממנין אחר והוא טרוד בתפלתו ומפריע לו אין צריך לענות שאינו נחשב חלק מציבור זה, ובפרט במירון בל"ג בעומר שיש ציבור כל כך גדול וכל אחד עוסק בדברים שלו דלא שייך לומר על כל אחד שצריך להצטרף עם כל המניינים. וכסברא זו מובא בשו"ת **שלמת חיים** (סי' נז). וכן מובא דעת הרג"ש ז"ל (הליכות שלמה פ"ט סי' טו). וכן דייקו האחרונים **ברמ"א** (סי' קכה). על רבנות אפרים ח"א סי' טט).

קודם הגדיל או שהוא הקשר שלאחר הגדיל, ולכן יש להחמיר ששני קשרים הם מעיקר דין תורה.

מדרבנן צריכים להוסיף עוד כריכות כדי לעשות שליש גדיל ושני שליש פתיל שזהו נוי ציצית.

והראשונים הביאו בשם המדרש שלמצוה מן המובחר יש לעשות חמשה קשרים כפולים וארבעה איריים ביניהם מלאים כריכות, ונתנו רמזים לזה (ש"ע סי' ג' ד' ו' ג' ט').

ובזמן שהיה נוהג מצות תכלת היו נוהגים לעשות חוליות בציצית, כל חוליה היתה כריכה של שלש פעמים, ואמרו **בגמרא מנחות** (לט:) 'פחות לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה'. ולזכר זה אנו נוהגים גם בזמן הזה לעשות ל"ט כריכות, שיי"ג פעמים שלש שוה ל"ט, והוא כמספר הוי"ה אח"ד. ויש שנוהגים גם בזמנינו לעשות חוליות ויש בזה הרבה דרכים לא יכלם הגליון.

בשעת הקשרים והכריכות יש להקפיד לכתחילה שיהיו בכל צד ארבע חוטים תמיד ולא יתערבו, אמנם אם נתערבו אין זה מעכב וכשר (ש"ע ת"ט ד').

לאחר שסיים לכרוך ולקשור יש לבדוק אם אכן הציצית הם שליש גדיל ושני שליש פתיל, ואם הפתילים ארוכים יותר מידי יש לקצרים בשינים לכתחילה (כה"ח סי' קמ"ב), אך אם אינם ארוכים ממש אין צורך לקצרים (עי' משנ"ב סי' קטט).

כשעולים מירונה בל"ג בעומר לציון המצינות של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי כל אחד בא עם בקשתו האישית להתחנן ולהפיל תחינתו לפני קודש הקדשים, ומצוי לרוב שנעמדים באיזה פינה לומר תהלים או להתבודד ולהתפלל או ללמוד קצת אידרא, ופתאום שומעים מן הצד קדיש קדושה וברכו וחזרת הש"ץ, ולפעמים שומעים פתאום גם את הברכות של ח"י רוטל. ונשאלת השאלה האם צריכים לענות אמן או קדושה על כל מה ששומעים, או שמתוך המשך בתהלים או בלימוד כדי שלא להיטרד, שאם נצטרך לענות על כל מה ששומעים לא נוכל להתאסף ולהתרכז בתפלה ובלימוד.

ומצונו **להפרי מגדים בספרו תיבת גומא** (שם) שכתב דאפשר דבברכה שהוא דאורייתא כמו ברכת המזון וברכת התורה דהחויב לענות אמן גם כן מדאורייתא ואם שמע ולא ענה ביטל מצות עשה צריך להפסיק אפילו באמצע שמונה עשרה. ואם כן כל שכן בביתן דידן.

אכן **באשל אברהם מבוטשאטש** (סי' רטו) כתב שמי שהוא טרוד בדבר מצוה שהוא באמצע הלימוד או מדבר בדברי תורה ושומע ברכה מחבירו ואם יענה אמן יפריע לו עסק הלימוד, אין צריך לענות אמן דהעוסק

למטה מהכנף, רק יש לקשור את הציציות על צד הבגד שאז נמצא שהם מכים על הכנף. ולכן יש לקשור את הציציות של הטלית קטן לכיוון רוחב הטלית (שיצאו הציציות עם כיוון פס השחור). ובטלית גדול יש מנהגים שונים ותלוי בצורת לבישת הטלית אין זה מונח הטלית על הכתפיים (עי' מדרש פנחס שם וש"ע סי' קכ"ו), ו**בביאור הלכה** (סי' ד"ה לארך) כתב שיותר טוב לעשות שתי הציציות שלפניו לרוחב הטלית (הציציות יוצאות עם כיוון פס השחור) ושתי הציציות האחוריים לאורך הטלית (הציציות יוצאות לצד הפריענדז"ן). וביתר יש להזהר שלא לעשות הקשר על סוף הכנף באלכסון, שזהו מנהג הקראים שפירשו 'כנף' כפשוטו 'סוף' (שם סקע"ג).

כשעושים נקב אחד יש מקפידים לעשות הקשר אדוק ביותר כדי שישארו תמיד הציציות באותו צד נוטף על הקרן ולא ילך אנה ואנה, וגם כדי שיהא הקשר במקום הנקב שהוא מעל שיעור אגודל שבכנף. וכבר נזכר מנהג זה **בלקט יושר** (עמו"ח) וכן הוא **בסידור הרב בעל התניא** וכן נהג **א"ז ז"ל בעל הקנה בושם**. ואין חשש בזה שנכפל הכנף ונראה כאילו אין בין שפת הבגד להנקב כשיעור אגודל כיון שמשביב נשאר השיעור ואינו תפור.

הקשרים והכריכות
מדיו תורה צריכים לעשות רק קשר על גבי קשר פעם אחד ושלוש כריכות כדי שיהא גדיל. אבל יש מחלוקת בראשונים אם הקשר של תורה הוא הקשר הראשון הסמוך לנקב

קשירת ותליית הציצית

אמנם אם מלכתחילה נעשה פחות מכשיעור הרי זה פסול (משנ"ב סק"ד וביה"ל ד"ה יותר).

התחיבה בנקב

יש כמה מנהגים באיזה אופן לעשות את הנקב שבכנף הטלית. ושינויי המנהגים מבוססים על הדין המובא **בגמרא** (שם) שהציציות צריכים להיות 'נוטף על הקרן', משום שנאמר 'על הכנף' ולא 'מתחת לכנף'. ונאמרו כמה פירושים בראשונים ככוונת הדברים; **והבעל העיטור** פירש שצריכים לעשות שתי נקבים בכנף ולהשחיל את החוטים שהציציות יהיו תלויים על הבגד ממש והיו מכים על הכנף, אבל **הבית יוסף** כתב שאין המנהג כן והמחמיר אינו אלא מן המתמיהין ומיחזי כיוהרא. וכתב **המשנה ברורה** (סק"ט) שבמדינות פולין התפשט המנהג לעשות שתי נקבים בטלית קטן, ובמדינות הגר ואשכנז נהגו לעשות נקב אחד בין בטלית קטן בין בטלית גדול. ולמעשה כיום התפשט אצל רוב עדות החסידים לעשות שתי נקבים, ואצל הליטאים והספרדים נוהגים לעשות נקב אחד.

קודם התחיבה צריכים לומר בפה מלא 'לשם מצות ציצית'. ומידת חסידות לומר כמה פעמים בשעת עסק הקשירה והכריכה 'לשם מצות ציצית' כדי שלא יסיח דעתו מן המצוה, ויש מהדרים שלא להפסיק בדיבור עד גמר הקשרים והכריכות לפי שהם רומז במספרם לאחדות השם (מדרש פנחס בסוף אות יב, מנח"י ח"ט סי' אות 1).

אם בדיעבד לא אמר בפה 'לשם מצות ציצית' אבל חשב במחשבה לשם מצוה כשר, וכן כל שהתחיל תליית ציצית הראשונה לשמה והמשיך אחר כך בסתם אפילו הפסיק הרבה ביניהם כשר (סי' י"ד סי' ב' וביה"ל ד"ה בלא). ואם שכח לכיון לשמה קודם התחיבה ונזכר קודם הקשירה עדיף להוציא ולעשות תחיבה חדשה בפירוש לשמה, אך אם נזכר רק לאחר שקשר וכרך אפשר להקל דמן הסתם כיון שלקח ציציות מיוחדות למצות ציצית מתכוין לשם מצוה (עי' ביה"ל ד"ה לא יברך).

יש מהדרים לתחוב את הציציות בתוך הנקב ביד או בקוקף ולא במחט של ברזל, משום לא תניף עליהם ברזל (יוסף אומץ אות רט). וצריכים להזהר כשתוחבים את הציצית בטלית קטן שיש בו ב' נקבים שיהיו הציציות תלויים מלפנים ולא מלאחור משום וראיתם אותם, ובדיעבד אם טעה כשר (לקט הקמת החדש סי' יא אות מט).

הקשר הראשון

לאחר שנתחבו הציציות בתוך הנקב עושים תיכף קשר על גבי קשר (סי' יא סי' ד). ואלו שעושים רק נקב אחד צריכים להזהר לקשור את הציציות באופן שלא יהיו תלויים כלפי הקרקע, שבאופן זה הציציות תלויים

מי כשר לתלות ציצית

תחיבת הציציות וקשירתם לתוך הטלית צריך להיות על ידי יהודי, ואם נתלה הציצית על ידי גוי או מוכונה פסול, שנאמר 'דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית' ופירשו חז"ל (מנחות מב). שעשיית התלית הציצית לתוך הבגד צריך להיות על ידי בני ישראל דוקא. וגם לדעת הפוסקים המכשירים טוויית חוטים במכונה, זהו רק לגבי יצירת החוטים בעצמם, אבל לתלותם בבגד צריך להיות דוקא על ידי מעשה של ישראל (סי' י"ד סי' א' ומשנ"ב סק"א). וכענין עיבוד עור התפילין וכשר להראש"ש בגוי עומד על גביו, ואילו בריבוע התפילין שהוא מעשה התפילין פסול, עי' לב"ט סי' ט"ו וסי' ט"ב ומשנ"ב סק"ב).

אשה אינה כשרה לכתחילה, שיש אומרים ש'בני ישראל' בא למעט גם 'בנות ישראל'. וראוי ונכון לזהר לכתחילה שקטן לא יעשה התחיבה והקשירה בציצית של גדול אפילו אם גדול עומד על גביו ומלמדו לעשות לשמה, שיש אומרים שמי שאינו מקיים המצוה מן התורה אינו יכול לעשות המצוה. אמנם בדיעבד אם גדול עמד על גביו ולימדו לעשות לשמה כשר (שם וביה"ל ד"ה להצריך). ומטעם זה אין לתלות הציציות על ידי שוטה.

לתלות בלילה

מותר לתלות ציציות בטלית בין ביום ובין בלילה, ואף שלדעת הרמב"ם אין נוהג מצות ציצית בלילה (סי' י"ח סי' א'), כיון שהבגד עצמה יתחייב ביום בציצית, והיום ממילא יבוא, אין בזה חשש של תעשה ולא מן העשוי, כשם שמותר לעשות סוכה קודם סוכות ואין בזה משום תעשה ולא מן העשוי. וכן עמא דבר (פמ"ז במ"ז שם סק"א, וכ"פ מנח"י ח"ט סי' ט"ח). אכן **בשו"ת הטהור** ו**במקמרי** (א"ח) החמיר בזה שלא להטיל הציצית בלילה.

החוטים

יש לבחור חוטים כשרים שנטוו ונשזרו לשמה כדי לקיים המצוה, ויש להדר לשלם עליהם ולקנותם בקנין בכסף קודם הטלתם בבגד (סי' י"א סי' ב' וביה"ל ד"ה מצומ). וכתבו **הפוסקים** (משנ"ב שם סי' ק עא) שלכתחילה יש לקחת חוטים בינונים לא דקים ולא עבים משום 'זה אלי ואנוהו'. ונראה שמה שכתוב כיום על האריזה 'חוטים עבים' הוא עדיין בכלל 'חוטים בינונים', ואדרבה יש בזה הידור שמחזיק זמן הרבה ואינו מתפורר על ידי הכביסה.

החוטים צריכים להיות ארוכים כל כך שלאחר שיכפלו ויניחם לתוך הטלית ויעשה כל הקשרים והכריכות ישארו שמונה חוטים תלויים באורך י"ב גודלים (סי' יא סי' ד), שהוא לפי שיעור הגר"ח נאה 24 ס"מ, ולשיעור חזו"א 30 ס"מ. ואם לאחר הקשירות והכריכות ישארו חוטים יותר קצרים משיעור זה, אפילו חוט אחד, אי אפשר לברך על הציצית, שזה מעכב. ואף שאם נעשו הציציות מתחילה כדי ונפסק אחר כך יש אופנים שהוא כשר,

מכ"ד אלף לחיידר קטן של חמשה תלמידים

רבי אברהם בערניו (א)

ייחוסו בקודש

הנגיד המרומם, איש חי רב פעלים, החסידי המפורסם, שמו נודע בשערים המצויינים, רבי אברהם דוב, הנקרא גם ר' אברהם בערניו, נכד רבינו ז"ל - היה בן הר"ר יוסף יוסקא תלמיד רבינו ז"ל, בן הגאון החסידי הקדוש המפורסם רבי אברהם דוב אב"ד דק"ק חמעלניק צוק"ל, חתן הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה צוק"ל בעל התולדות יעקב יוסף.

אמו של רבי אברהם בערניו הייתה בתו של רבינו, הצדקת מרת אדל (מסופר בחי' מוהר"ן סי' ק"ג ק"ד), ונולד בשנת תק"ס, ונקרא שמו 'אברהם דוב', על שם זקנו הרה"ק רבי אברהם דוב מחמעלניק צוקלה"ה.

ונברכו כך כל משפחות האדמה

רבי אברהם בערניו נולד בברכת רבינו ז"ל, שבידו לשם ולתפארת בתוך עם סגולה, ומעשה שהיה כך היה:

אמו מרת אדל, בת רבינו, סבלה צער גידול בנים רח"ל, עד שנפטרו אצלה כמה בנות, כמ"ש בשיחות הר"ן (סי' קנ"א) ובימי מוהר"ן (ח"א סי' מ"ג). ופעם אחת בעת שנסתלק אחד מילדיה, היה זה באחרון של פסח, ובא אביה לנחמה, והיא היתה קובלת ומתנצלת לפני רבינו על שיש לה צער גידול בנים, והיה בעלה ר' יוסקא - חתן רבינו ז"ל - יושב בצד אחד והיא יושבת בצד השני, ורבינו ישב ביניהם.

ובעת שישב שם כיבדו אותו בשני קניידליך (כמנהג ישראל לאכול אז מצה שרויה), ואז ענה רבינו ואמר לבתו: "בשכר שני קניידליך אלו יהיה לך שני בנים שהעולם יקנאו אותך בהם", ובזה"ל אמר: "גלייבט מיר, די וועלט וועט איך נאך מקנא זיין מיט דייע קינדער, דו וועסט נאך דערלעבן קינדער (והוא בידו הקדושה על הר"ר יוסקא ז"ל, והפך פניו לבתו אדל, וסיים) און קינד'ס קינדער" = תאמינו לי כי העולם עוד יתקנא בכם בבניכם, ותזכו לבנים ולבני בנים].

ואכן כן נתקיים, כי ר' יוסקא לא האריך ימים כל כך, כי נסתלק בשנות תקפ"ב-תקצ"ב, ואשתו הרבנית מרת אדל האריכה ימים, וזכתה לראות בנים ובני בנים, ונפטרה זקינה ושבע ימים בשנת תרי"ד.

ברכת רבינו ז"ל נתקיימה במלואה, ונכדו ר' אברהם בערניו היה חידוש גדול בין העולם בכלל, ובין אנ"ש בפרט.

והיו עיניך רואות את מוריך

זכה רבי אברהם דוב לקבל פני זקנו רבינו ז"ל בנערותו, כי החתונה של הרבנית אדל היתה בשנת תק"ס כמ"ש בחי' מוהר"ן (סי' ק"ד), י"א שנים לפני שנסתלק רבינו ז"ל (שיש"ק ח"א סי' רכ"א).

התורה משתכחת לגמרי מישראל.

וקריאה זו קרא רבי עקיבא לדורות עולם ואמר (יבמות סג): למד אדם תורה בילדותו - ילמוד תורה בזקנותו, היו לו תלמידים בילדותו - יהיו לו תלמידים בזקנותו, שנאמר (קהלת יא): "בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח זרעך".

ואכן אנו רואים איפוא כי כל המשכיות התורה הנמצאת בדינו כהיום הזה, היא רק מכח העקשנות דקדושה של התנא הקדוש האלקי רבי עקיבא, שבסופו של דבר הצליח לו כל כך החיידר הקטן הזה, וממעשה גבורה זה המשיך לכל הדורות את הכח להתחזק בכל המצבים, וממנו נלמד להתקשר אל השי"ת גם בתוך תוקף ההעלמה.

כמו כן במגילת רות, אשר נקבע לקרותה בחג השבועות, אנו רואים ענין נורא ונשגב זה לא להתייחס במצב הקשה ביותר גם בגשמיזות.

כי הנה חז"ל (בבא בתרא צא) אמרו שלבועז היו שישים בנים, שלושים בנים ושלושים בנות, וכולם מתו בחייו רח"ל. אין לנו להוסיף במילין ולהכביר בתיאור האסון והשבר הגדול שיש לאחרי שמשפחה של עניפה זאת נכרתה כליל רח"ל. וכאשר באה לפניו המצוה של רות, כבר היה בן שלש מאות שנה (עי' רש"י דברי הימים א' ב יא), ובכל זאת מאחר שידע ברוח הקודש שיש כאן מצוה של יבום 'להקים שם בישראל', תיכף קיים מצוה זו על אף כל מה שעבר עליו, ומיד למחרת הנישואין מת בועז, לאחר שע"ז פעל גדולות ונצורות לנצחיות עם ישראל, כי ממעשה זה יצא כל מלכות בית דוד, עד למשיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו.

נמצא שכל גילוי משיח צדקנו נולד ממה שאדם אחד לא התייחס ולא איבד את עשתונותו גם לאחר חלישות הדעת ומפח נפש קשה ונורא כזה של איבוד שישים צאצאים. כי כאשר אין האדם מאבד תקוה ואינו מתייחס בכל מצב שהוא, יכולה לצאת התגלות נפלאה עד גילוי אורו של משיח.

איתא מהאר"י הק' שביום ל"ג בעומר מאיר השם הקדוש של בטחון המכונה "עד", והוא מהפסוק "בטחו בה' עדי עד" (ישעיה כו ד). ולבאר את הקשר והשייכות של יום זה למידת הבטחון יש לומר, שהנה בל"ג בעומר פסקו מלמות תלמידי רבי עקיבא, וכאמור לעיל לא נפל רבי עקיבא לראש, ומיד הלך לרבותינו שברדום ולמד עמהם תורה. אחד מהתלמידים הללו היה רבי שמעון. ומצאנו על רבי שמעון שהעיד על עצמו שלמד מרבי עקיבא את מידותיו, כמובא בגמרא (גיטין יז:). בני שנו מידותי, שמידותי תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא, כלומר, שהרשב"י העיד שהוא קיבל את מידותיו מרבו רבי עקיבא, והיא שעמדה לו להיות בין ממישיכי התורה לנצח. ועל כן הרשב"י הוא אשר הבטיח שלא תשתכח התורה מישראל, והסתמך על הפסוק 'כי לא תשכח מפי דרעו', כי את הכח הזה גילה רשב"י לעם ישראל לנצח, שבכל המצבים יתאזרו במטחון הגדול ביותר ולא יפלו לייאוש ואפי' יעבור עליהם מה, ולא יהיה להם לא מח ולא לב, יתעקשו ולא יותרו על כח הדיבור בפה, ובזכות זה לא תשכח מהם התורה עדי עד.

ידוע שבימים אלו שבין פסח לעצרת, הסתלקו עשרים וארבעה אלף התלמידים של רבי עקיבא, ומובא בגמרא (יבמות סג): שלאחר מיתתם היה העולם שמים כי לא היה תורה בעולם, עד שבא רבי עקיבא לרבותינו שברדום; רבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בן שמוע ורבי יהודה, ושנה להם, והם האירו מחדש בתורתם את העולם החשוך והשמים בתורתם, והם בנו והקימו מחדש את הרבצת התורה בקרב ישראל, כי למעשה כל התורה שבעל פה שיש לנו היום, נמסרה על ידם.

והנה, כל המתבונן בכוחות נפשו הנוראים והנשגבים של התנא רבי עקיבא יעמוד נרעש ונשתומם: מנין נטל את הכח הגדול והעצום הזה לא להתייחס ולא להרפות לאחר האסון הגדול והנורא של מיתת כל תלמידיו, אשר בוודאי השקיע בהם עמל רב ועצום במשך שבועות, חדשים ושנים רבות, עד שזכה להקים ישיבה של י"ב אלף זוגות תלמידים, ולבסוף היה נראה שלא יצא מהם כלום.

והאסון הוא כבד פי כמה וכמה ממה שנוכל לשער בזמננו היום, כי הרי בדורו של רבי עקיבא היה אסור לכתוב דברי תורה, וכאשר מסר רבי עקיבא לרבבות תלמידיו את תורתו, הרי שכל התורה שבעל פה היתה מסורה בידיהם, והם היו ממישיכי מסורת התורה, ועתה כאשר מתו כל התלמידים היה חשש כבד שחלילה וחלילה תופסק מסורת התורה בישראל, וככל שחז"ל 'והיה העולם שמים'.

ואכן עד היום נוהגים דיני אבלות בימי הספירה עבור האסון הגדול והנורא של חורבן כל התורה כולה שהוקמה ביגיעה נוראה ובמסירות נפש ממש. הנוכל לתאר לאיזו מדה של ייאוש היה רבי עקיבא צריך ליפול!?

ובפרט שהבעל דבר עומד ואורב לצדיקים באופן מיוחד, שהרי 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו', ויתכן שהבעל דבר הגיע גם לרבי עקיבא בפיתויים ובקטרוגים עצומים; מאחר שהשי"ת לקח את כל התלמידים, סימן הדבר שאינך ראוי להיות מוסר התורה, והא ראייה, שמכל עבודתך וטירחתך לא נשאר מאומה, ומה לך ללכת ולהתחיל מחדש ובודאי היא לא תצלח. ואיזו גבורת הנפש הוצרך רבי עקיבא באותן שעות נוראות.

מה עשה רבי עקיבא? - במקום להתייחס ולקבל רפיון ידים, הלך לרבותינו שברדום, ופתח הכל מחדש. הוא מצא שם חיידר קטן של חמשה תלמידים! חמישה תלמידים בלבד, לאחר אבדן של כ"ד אלפים תלמידים. ושנה להם כל התורה.

ומה היה הסוף? - שדוקא מהם נמשכה התורה כולה לעד!

בנהגה זו טמון כח עקשנות שאין כמותו; לא להתחשב עם מפח הנפש והחלישות הדעת הנוראות שאין כמותן, אלא לעשות מה שהשי"ת דורש מאתו; להתחיל לגלות מלכותו ית' בעולם מחדש, בהתחדשות גמורה. אל תביט על העבר, אלא על העתיד - מה ה' אלקי דורש מעמי כעת, מעכשיו והלאה.

וכשמתנהג אדם באופן כזה, בודאי עוזר לו השי"ת. ויש לדעת ולחרוט היטב במוח ובלב, כי בזה, במידת העקשנות דקדושה, תלוי כל יסוד ועיקר היהדות. וכן היה אצל התנא רבי עקיבא, כי אז לאחר מיתת י"ב אלף זוגות תלמידיו, כבר היה בזקנותו, ואילו היה מתחשב עם חולשתו ומתייחס לאחר המכה הקשה הנוראה שסבל, היתה

כולנו כאחד בניועם שבת קדשינו

גחדש דרכינו ונסלול אורחותינו

ללכת כל ימינו בדרכי רבינו

ונגביר בלבבינו אהבת חברינו

שב"ק בהר - בחוקותי מושב נהלים

בית החפץ
תלמידי חסידים
בבית שמש

בית החפץ
תלמידי חסידים
בבית שמש